

INDEKS EKONOMICZNY

ANALIZA KWIETNIOWEJ OCENY – CZ. 2

✍ KATARZYNA RZEWUSKA, KRZYSZTOF BĄCZKIEWICZ, TOMASZ STRABEL – CENTRUM GENETYCZNE PFHBiPM

Analizy wartości Indeksów Ekonomicznych, przeprowadzone w Centrum Genetycznym PFHBiPM, wskazują na bardzo duże zróżnicowanie w zyskach, jakie przynoszą krowy, i ogromne zróżnicowanie jakości oferty dostępnego nasienia buhajów. W kwietniowym sezonie oceny Indeks Ekonomiczny najlepszego dostępnego buhaja odmiany HO jest aż o 3268 zł wyższy od IE buhaja z końca rankingu, a przecież ta wartość odnosi się do pojedynczej laktacji. Trudno przyjąć, że hodowcy dobrowolnie zrezygnują z takich zysków, zwłaszcza w czasie kryzysu, kiedy każdy grosz stanowi o rentowności produkcji.

W poprzednim miesiącu opisywaliśmy wyniki osobników, które w obecnym sezonie oceny uplasowały się w pierwszej setce rankingu buhajów oraz krów i jałówek z oceną genomową. Wyznaczają one kierunek i stanowią dodatkową zachętę dla hodowców, motywując do optymalizacji doskonalenia stad. Obecnie prezentujemy podsumowanie wyników ostatniej oficjalnej oceny wartości hodowlanej dla buhajów, których nasienie jest dostępne na krajowym rynku, oraz charakterystykę populacji samic objętych kontrolą użytkowości. Jest to punkt odniesienia pozwalający na ocenę własnych krów / stad jałówek remontowych, a także wyznacznik wartości zarówno w przypadku zakupu, jak i sprzedaży materiału hodowlanego.

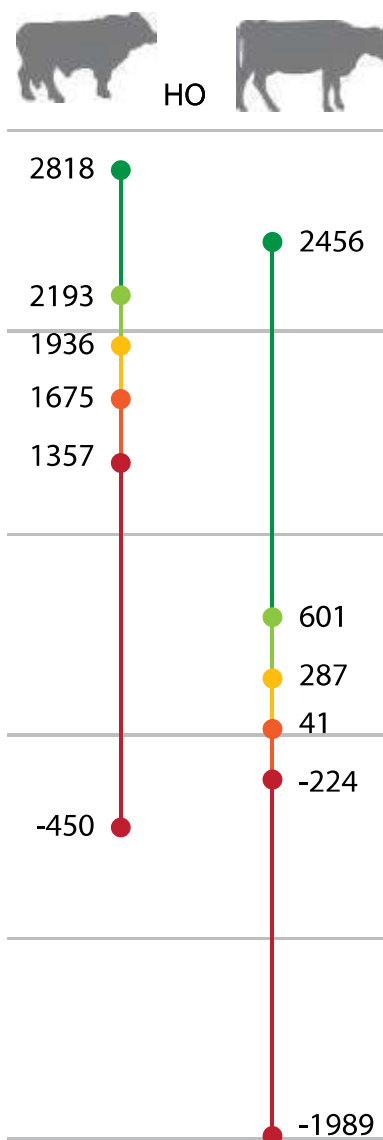
NAJWAŻNIEJSZE INFORMACJE O IE W AKTUALNYM SEZONIE:

1. Na rynku krajowym dostępne jest nasienie ponad 1400 buhajów, wśród których występuje ogromne zróżnicowanie wartości IE. Najlepszy oferowany buhaj ma IE równy 2818 zł. Wartość ta jest wyższa aż o 3268 zł od ostatniego buhaja w rankingu dostępnych buhajów. Alarmujące jest to, że choć buhaje powinny stanowić nośnik postępu, oferowane są także takie, których potencjał genetyczny jest mniejszy od potencjału 91% krów z populacji aktywnej.
2. Wartości IE w populacji krów rasy polskiej holsztyńsko-fryzyjskiej odmiany czarno-białej charakteryzują się ogromną rozpiętością. Wahają się od -1989 do 2456 zł. Wybitne osobniki są znacznie lepsze od pozostałych, przy o wiele mniejszym zróżnicowaniu w największej grupie zwierząt o przeciętnych wartościach IE.
3. Różnice pomiędzy średnią wartością IE w stadach dochodzą do 2347 zł. Wyniki uzyskiwane przez wyróżniających się hodowców potwierdzają, że prowadząc pracę hodowlaną w stadzie, można uzyskiwać efekty w postaci bardzo ekonomicznych krów. Analiza pokazuje także, że w wielu stadach można łatwo podnieść wartość hodowlaną zwierząt i tym samym poprawić ich efektywność.

Analiza wyników została przeprowadzona na podstawie obliczanych w CGen wartości Indeksu Ekonomicznego dla populacji żyjących krów (stan na 11.05.2020) rasy polskiej holsztyńsko-fryzyjskiej i buhajów, których dostępność oznaczają podmioty oferujące nasienie na polskim rynku. W dalszej części podsumowania skupimy się na znacznie liczniejszej odmianie czarno-białej. Do zapoznania się ze szczegółową analizą, uwzględniającą także wyodrębnione wyniki dla odmiany czerwono-białej, zapraszamy na stronę internetową cgen.pl/indeks-ekonomiczny/

BUHAJE ODMIANY CZARNO-BIAŁEJ DOSTĘPNE NA KRAJOWYM RYNKU

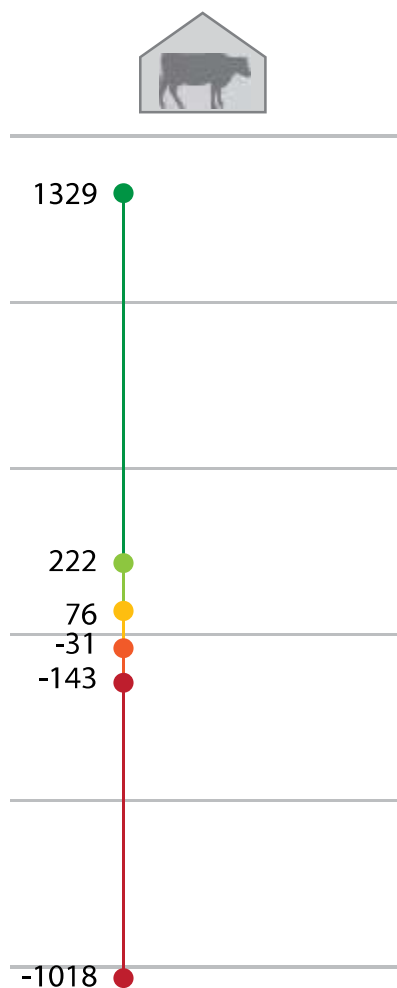
Rankingi buhajów rasy polskiej holsztyńsko-fryzyjskiej (PHF), ocenionych zarówno genomowo, jak i konwencjonalnie, zamieszczone na stronie Centrum Genetycznego umożliwiają hodowcy opieranie swoich decyzji dotyczących zakupu i doboru buhajów na wartościach Indeksu Ekonomicznego. Zostały one obliczone dla buhajów objętych oceną w 2019 r. oraz 53 nowych buhajów wskazanych przez partne-

Rycina 1. Zakresy wartości Indeksu Ekonomicznego dostępnych buhajów (lewa strona) oraz krów żyjących (prawa strona) odmiany czarno-białej (wg stanu na 11.05.2020); jeden kolor obejmuje 20% zwierząt

rów, którzy nawiązali współpracę z PFHBiPM (w kolejności alfabetycznej): AgroGen, InterGen sp.z o.o., MCHiRZ, SHiUZ, WCHiRZ, WWS Partner. Analiza uwzględnia stan dostępności nasienia oznaczony na 11.05.2020.

Dzięki rankingom publikowanym na stronie cgen.pl hodowca może wybrać najlepsze buhaje spośród dostępnych na krajowym rynku. W efekcie nie traci czasu na analizowanie buhajów, których nasienia i tak nie będzie mógł zakupić. Dodatkowo możliwe jest sprawdzenie, na jakich pozycjach uplasowały się buhaje wybrane przez hodowcę wcześniej i używane do inseminacji w stadzie. Oznaczenie buhajów aktualnie oferowanych przez dostawców nasienia jest możliwe dzięki podejmowaniu przez te

Rycina 2. Zakres średnich wartości Indeksu Ekonomicznego w stadach krów rasy polskiej holstejnsko-fryzyjskiej (wg stanu na 11.05.2020); jeden kolor obejmuje 20% stad

firmy aktywnych działań w ramach współpracy z Centrum Genetycznym PFHBIPM.

W grupie buhajów dostępnych za wyróżniające się możemy uznać te z listy 20% najlepszych spośród 1423 znajdujących się w aktualnym rankingu. W przypadku buhajów rasy polskiej holstejnsko-fryzyjskiej odmiany czarno-białej (HO) ich wartość IE przekracza 2193 zł zysku na laktację (ryc. 1). W dalszej części rankingu uplasowało się 60% buhajów, których IE nie odbiega znacznie od przeciętnej wartości, wynoszącej 1806 zł. Różnice między buhajami z tej grupy są niewielkie, dochodzą maksymalnie do 836 zł. Stawkę dostępnych buhajów zamyka grupa 20% o najniższej wartości, z IE poniżej 1357 zł. Warto zauważyć, że krycie nimi dużej części populacji krów spowodowałoby obniżenie poziomu genetycznego następnego pokolenia. Nawet jeśli wśród nich są osobniki

wyróżniające się w ramach wybranej cechy, to łączna wartość hodowlana potomstwa pod względem wartości ekonomicznej będzie bardzo niska.

Część najgorszych pod względem łącznej wartości hodowlanej buhajów ma ujemne wartości IE. Warto jednak pamiętać, że wartość IE buhaja nie musi być ujemna, żeby jego zastosowanie oznaczało stratę dla hodowcy. W każdym przypadku, gdy buhaj jest gorszy od krytej nim samicy, hodowca decyduje się na obniżenie potencjału swojego stada w przyszłości. Potencjał genetyczny buhaja zamykającego stawkę rankingową jest gorszy niż potencjał 91% krów żyjących, a przecież to buhaje są główną siłą napędową postępu hodowlanego. Znajduje to odzwierciedlenie w fakcie, że przeciętny buhaj urodzony w danym roku jest lepszy od przeciętnej krowy z tego samego rocznika. Tymczasem na rynku oferowane jest nasienie, które nie zapewnia hodowcy uzyskania potomstwa lepszego niż kryta nim krowa.

Analizując wyniki kwietniowej oceny, możemy odnieść mylne wrażenie, że skoro większość buhajów jest lepsza od krów, to wybór nasienia nie ma znaczenia. Pamiętajmy jednak jeszcze o jednej kwestii: wybierając buhaja, decydujemy nie tylko o tym, czy uzyskamy poprawę, ale także, o ile poprawimy swoje wyniki. Im większa będzie różnica pomiędzy IE samicy a IE buhaja, tym szybciej będzie wypracowywany postęp w stadzie. Przykładowo, wybierając przeciętnego buhaja (klasa żółta) o wartości IE = 1700 zamiast buhaja lepszego (klasa zielona), o wartości IE = 2100, uzyskamy jałówkę przynoszącą 200 zł zysku na laktację mniej. Powtarzając takie decyzje w kolejnych pokoleniach, skazujemy się na narastającą różnicę w potencjale dotyczącym zysków, obniżając w konsekwencji swoją efektywność względem hodowców stawiających na szybszy postęp. Efekt ten odnosi się ostatecznie nie do pojedynczego zwierzęcia, a do wyników uzyskiwanych przez stado. Zawsze warto się zastanowić, czy zyski z użytkowania córek buhaja o wyższej wartości IE nie zrekompensują z dużą nawiązką nieco wyższej ceny za jego nasienie.

KROWY ODMIANY CZARNO-BIAŁEJ OBJĘTE OCENĄ WARTOŚCI HODOWLANEJ

Analiza wartości IE samic została przeprowadzona dla 359 474 żyjących krów ze znanymi wartościami hodowlanymi według stanu na

Dołącz do akcji!

**Dziękujemy,
że pijecie
mleko**

- ▷ Prześlij nam swoje zdjęcie z hasłem „Dziękujemy, że pijecie mleko” na kontakt@dziekujemyzepijeciemleko.pl
- ▷ lub udostępnij je na naszym profilu z hasztagiem #DziękujemyZePijecieMleko na www.fb.com/DziekujemyZePijecieMleko

11.05.2020. Jak widać na rycinie 1, żeby należeć do grupy 20% najwyższej ocenionych krów odmiany czarno-białej, konieczne jest uzyskanie wartości IE na poziomie co najmniej 601 zł, a IE najlepszej sztuki wynosi 2456 zł zysku na laktację. To wskazuje, jak niewiele sztuk uzyskuje bardzo wysokie wartości i jak bardzo sztuki wybitne różnią się od pozostałych. Z tego właśnie względu posiadanie sztuk w rankingu 1000 najlepszych krów, zamieszczanym na stronie cgen.pl, jest tak dużym wyróżnieniem dla hodowcy. Warto zauważyć, że jest stosunkowo niewiele buhajów o wartości hodowlanej wyższej od najlepszej krowy – ta grupa ogranicza się do 73 buhajów. To wskazuje, że poziom genetyczny najlepszych samic z naszej populacji można uznać za elitarny. Jeszcze wyraźniej widać to, gdy przyjrzymy się wartości IE jałówki znajdującej się na pierwszym miejscu rankingu jałówek ocenionych genomowo, zamieszczonego na stronie cgen.pl (IE = 2835 zł). Co prawda w ocenie 11 buhajów uzyskało IE wyższe od niej, jednak w większości są to bardzo młode osobniki i jak dotąd żadna z firm nie zgłosiła dostępności ich nasienia. Tak wysokie wyniki uzyskiwane przez najlepsze polskie samice przeczą powszechnej opinii, że wartość hodowlana krajowych zwierząt jest zawsze o wiele niższa od importowanych.

CHARAKTERYSTYKA STAD KRÓW RASY PHF

Analiza IE w stadach została przeprowadzona łącznie dla krów rasy polskiej holsztyńsko-fryzyskiej, bez podziału na odmiany. Uwzględniono w niej 13 120 stad posiadających co najmniej pięć krów rasy polskiej holsztyńsko-fryzyskiej z wartościami hodowlanymi w kwietniowej ocenie.

Patrząc na rycinę 2, można zauważyć duże zróżnicowanie średnich wartości IE pomiędzy stadami. Stado o najwyższej średniej wartości hodowlanej swoich krów (IE = 1329 zł)

Im większa będzie różnica pomiędzy IE samicy a IE buhaja, tym szybciej będzie wypracowywany postęp hodowlany w stadzie.

ma wartość indeksu wyższą o 2347 zł od stada najsłabszego (IE = -1018 zł). Wskazuje to na różnice w potencjale, który ma do dyspozycji hodowca, a który w konsekwencji przekłada się na jego konkurencyjność na rynku. Zastanawiający jest bardzo niski poziom najsłabszych 20% stad o średniej wartości IE poniżej -143 zł. W tym przypadku problemy ekonomiczne, o które w obecnych czasach nie jest trudno, mogą w znacznej mierze stanowić konsekwencję niskiej wartości hodowlanej zwierząt.

Wartości z wykresu stanowią punkty odniesienia pozwalające hodowcy na ocenę, na jakim poziomie znajduje się jego stado. Ważna w tym przypadku jest znajomość średniej wartości IE w stadzie, którą hodowca będzie mógł sprawdzić w aktualnie opracowywanym raporcie hodowlanym.

W tym momencie warto przyjrzeć się różnicom w zyskach, jakie może wygenerować stado wielkości 40 sztuk (średnia wielkość stada pod oceną w 2019 r.), ale o różnym poziomie IE. Przyjmując wzrost średniej wartości IE krów w stadzie o 200 zł, uzyskujemy 8000 zł dodatkowego zysku na laktację. Większe zyski to większe możliwości inwestowania w rozwój hodowli, a w sytuacjach kryzysowych, kiedy realia rynkowe ograniczają dochody, mogą decydować o przetrwaniu. W takich uwarunkowaniach stadom o wyższej wartości IE łatwiej jest przetrwać nawet przy spadku zysków. Jest to konsekwencja

między innymi wcześniejszego wyboru buhajów o wyższym IE. Opisując różnicę w zyskach warto porównać do różnicy w cenie nasienia, która nigdy nie zrekompensuje strat wynikających z niższego poziomu IE stada. Dlatego właśnie uwzględnienie wartości IE podczas wyboru buhaja jest tak istotne. Oczywiście średni poziom stada można podnieść, dodatkowo prowadząc selekcję samic, wykorzystując w tym celu ocenę genomową.

ZNAJOMOŚĆ SYTUACJI POZWALA NA OPTIMALIZACJĘ

Genetyczne doskonalenie pozwala czerpać realne korzyści finansowe z posiadania zwierząt. Postęp uzyskany w momencie wprowadzenia do stada jałówek remontowych przekłada się na wyższe zyski hodowcy. Dlatego w przypadku każdego krycia ważne jest indywidualne podejście i porównywanie wartości IE danej samicy z wybranym buhajem. Z tego względu do pełnego wykorzystania wyników oceny dla populacji konieczna jest znajomość wartości własnych zwierząt. Już niedługo także one zostaną udostępnione za pośrednictwem aktualnie opracowywanych raportów hodowlanych. Jak łatwo można zauważyć na podstawie przedstawionej analizy, Indeks Ekonomiczny dostarcza łatwych w interpretacji informacji o łącznej wartości hodowlanej zwierząt, a oferowane na rynku nasienie pozwala na szybkie podniesienie poziomu wielu stad. ✖